

Reform 97 - budsjett 97 -ikke egnet for barn

Et hefte utgitt av:
RV i Oslo, november 97
Utarbeidet av
Anne og Anka
Minken Ødegaardshaugen
Bladbunad:lille

Pris: 5kr

Forord

RV er mot at 6-åringene skal inn i skolen. Vi ønsker i stedet at alle barn skal få et godt pedagogisk tilbud i barnehagen. Vi tror ikke skolen er moden for å ta i mot 6-åringene. Vi er redd for at den trange kommuneøkonomien vil føre til at 6-åringene vil bli utsatt for “sitt stille på pulten din”-pedagogikk og ikke den blandingen av lek og læring, det beste fra barnehage og skole, som Stortinget har forutsatt.

RV har stemt mot reform 97 på Stortinget. Når reformen er vedtatt, er vårt krav at regjeringas og stortingsflertallets løfter blir innfridd og at reformen ikke skal føre til forverringer i skolen. Skolene må være ferdig utbygd og tilrettelagt for de minste elevene før reformen blir iverksatt. Vi har i lang tid pekt på at Osloskolen umulig kan stå klar til å ta i mot 6-åringene allerede høsten 1997. Planene er for dårlige og utbygginga har kommet for kort. Derfor krever RV at reform 97 må utsettes i Oslo.

Hvis byrådet presser gjennom reformstart høsten 97, vil det bli uholdbare forhold for alle elever i Osloskolen. Og det er ikke snakk om en kort overgangsperiode med nødløsninger. Vi må regne med at det blir behov for stadig nye og verre kriseløsninger sålenge elevtallet fortsetter å øke dvs. minst 10 år framover.

Stortinget har vedtatt å gjennomføre reform 97, men har løpt fra regninga. Kommunen vil få dekket mindre enn 2/3 av de faktiske kostnadene til nye lokaler for 6-åringene. Det betyr at det er andre som må betale. I første rekke blir det skolebarna, både 6-åringene og alle de andre skolebarna i Oslo som må ta støytene når den styrtrike norske staten svikter. Skolebudsjettet for 97 viser tydelig at standarden blir vesentlig dårligere både for skolelokaler

og undervisning.

Når Oslokommune må dekke mer enn 1/3 av utgiftene til skolereformen sjøl, blir det mindre til barnehage og sjukehjemsutbygging og andre uløste oppgaver i Oslo kommune. Mange barnehager i skolelokaler står i fare for å bli nedlagt.

RVs stortingsgruppe og RVs bystyregruppe har utarbeidet dette heftet i fellesskap. Heftet er tenkt som en hjelp til foreldregrupper og lokale aksjoner som slåss for utsettelse av reformen og mot forverring i skolen. Vi håper heftet vil bli lest og brukt på en aktiv måte. Ta gjerne kontakt med oss hvis det er ting i heftet dere savner eller lurer på.

Massive foreldreprotester kan forhindre krisetilstander høsten 1997. Men tida er knapp. Det er en snau måned til Oslobudsjettet skal vedtas og bare 9 måneder igjen til reformstart. Det er likevel ingen grunn til å resignere og tro at løpet er kjørt. Foreldreaksjonene på Tokerud og Grindbakken har vist at det er mulig å få politikerne til å snu!

Oslo 20.11. 96

Erling Folkvord
Storingsrepresentant for RV

Berit Jagmann
Bystyrerepresentant for RV

Politikernes løfter

Om økonomisk kompensasjon:

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget:
Komiteen vil understreke at det var en viktig forutsetning for å gjennomføre Reform 97 at kommunene skulle ha full økonomisk kompensasjon for merutgifter til drift, investering, skyss og skolefritidsordning (SFO) som reformen medfører” (Innst. S. nr. 15 om prinsipper og retningslinjer for 10-årig grunnskole 1995-96)

Flertallet i Stortingets kommunalkomité (A, Sp, H):

“vil sterkt understreke at det er en absolutt forutsetning at kommunene skal ha full økonomisk kompensasjon for merutgifter som reformen medfører. *Bare på denne måten kan reformen bli en kvalitetsreform*” (Innst. S. nr. 216 - juni 95)

Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité:

“Komiteen mener det vil være nødvendig at skolen sikres økonomi slik at læremiddelsituasjonen ikke virker hemmende på skolens muligheter til å formidle kunnskap, utvikle ferdigheter og danne holdninger....Retten til tilpasset opplæring vil også stille store krav til skolen mht. læremidler” (Innst. S. nr. 15 om prinsipper og retningslinjer for 10-årig grunnskole 1995-96)

Om skolelokaler:

“Det må vere høve til veksling mellom motorisk utfalding, rolege aktivitetar, måltid, sjøvstyrd verksemd og felles lærarstyrd verksemd. *Ein må unngå at dagen får preg av tradisjonell klasseromsundervisning*” (Ot.prp. 21. Endringer i lov om grunnskolen 1993 -94)

“Det må setjast av god tid til fri og sjølvstyrd leik. Det fysiske miljøet må vere lagt til rette for dette, mellom anna ved at det gir barna høve til å danne små leikegrupper. Barn i 6-årsalderen er inne i ein periode med sterk utvikling, ikke minst fysisk. Dei er kroppsleg urolege. Det må vere gode høve til motorisk utfalding både ute og inne” (Ot.prp. 21. Endringer i lov om grunnskolen 1993 -94)

“I en tid med oppbrudd og forandring er forankring i klassen en verdi i seg selv” (St.m.40 Vi smaa, en alen lange.”

Om skolefritidsordninger:

“Mangel på et felles samlingssted er ofte mer personalkrevende enn når en har et fast kjerneområde for virksomheten.....Ufunksjonelle lokaler, liten plass og manglende utstyr er i dag et hovedproblem ved mange skolefritidsordninger. Gode uteområder er viktig for god lek og fysisk aktivitet. mange skoler har gode uteområder. Andre skoler har en skolegård som er utformet med tanke på at barn skal luften seg i et friminutt. En asfaltert flate gir liten mulighet for varierte aktiviteter og til konsentrert skapende lek. Disse skolene vil trenge å forbedre utearealet i samsvar med aktivitetene til små barn.” (St.m.40 Vi smaa, en alen lange)

Negative erfaringer med SFO: “Dårlig luft, mange barn og støy i trange lokaler, manglende romoppdeling og et dårlig uteområde” (St.m.40 Vi smaa, en alen lange)

Om samarbeid med foreldre:

“Det er departementets oppfatning at samarbeidet med foreldrene må vies særlig oppmerksomhet i det reformarbeidet som planlegges. Grunnskoleleovens formålsparagraf fastslår at skolen skal drive sin virksomhet i forståelse og samarbeid med

hjemmet, og skape gode samarbeidsformer mellom skole og hjem. *Foreldrene må gis anledning til å delta aktivt i utformingen av de nye tiltakene i skolen og i vurderingen av dem.*” (St m.40 Vi smaa, en alen lange)

(Alle uthevninger er foretatt av RV)

Virkelighetens verden

- ★ Klasser uten eget klasserom
- ★ Spesialrommene (musikkrom, mediatek, formingsrom o.l.) må brukes til klasserom
- ★ 4-dobbelt bruk av spesialrom. I følge byrådet skal speisrommene både brukes som klasserom, lekeareal for 6-åringene, til Skolefritidsordningen og til sitt egentlige formål som spesialrom.
- ★ For snau gymsalkapasitet. Tredobbelt bruk av gymsalene til Skolefritidsordningen, lekeareal for 6-åringene og gymnastikkundervisning.
- ★ Ikke egne klasserom til spesialklassene
- ★ Maksimalt fulle 1. og 2. klasser 26 -28 elever
- ★ 6- og 7-åringer tvangsflyttes til annen skole i bydelen eller sonen. Sonene omfatter opptil 5 bydeler med store geografiske avstander
- ★ 12-åringer overflyttes til ungdomsskolen

- ★ To lærere i 1.klasser med mer enn 18 elever, men ikke plass til å dele klassen i mindre grupper
- ★ “Sitt stille på pulten din”-pedagogikk både i undervisning og skolefritidsordningene
- ★ Ikke nok plass til språkopplæring i egne grupper for elever fra språklige minoriteter
- ★ 0,4 kvadratmeter lekeareal i skolefritidsordningene
- ★ Usikkert om 8 og 9 åringene får plass i SFO
- ★ Mammuskoler med opptil 1000 elever. Grunnskoleloven sier at det ikke bør bygges skoler med mer enn 450 elever.
- ★ Brakker i stedet for permanent utbygging
- ★ Nye skoler uten samlingsaler
- ★ Skole på byggeplass og trange skolegårder
- ★ Ikke nok penger til lærebøker
- ★ Lærere som ikke har fått mulighet til å sette seg inn i nye læreplaner

Regjeringa løper fra regninga:

Staten dekker bare 2/3 av utgiftene til nye lokaler for 6-åringene og 10% av utgiftene til nye lærebøker.

Stortingsflertallet har gjentatte ganger lovet at staten skal dekke kommunenes merutgifter ved Reform 97. Byrådet har beregnet at de totale utbyggingskostnadene for nye lokaler til 6-åringene vil være på vel 717 millioner kr. Da er det beregnet absolutt minimumsstandard og byggekostnadene er presset så lavt ned som det er mulig. I følge byrådet vil Oslo få 459,8 mill kr. fra staten. Det vil si at mindre enn 2/3 av kostnadene blir dekket. Resten av pengene må kommunen sjøl betale.

Mange kommuner har sagt klart fra at de ikke vil gjennomføre reformen hvis staten ikke dekker utgiftene. Men i Oslo er byrådet tilfreds med at Stortinget har bevilget mer enn opprinnelig foreslått. Byrådets forsiktige holdning skyldes sjølsagt at Arbeiderpartiet sitter på begge sider av forhandlingsbordet i denne saka. Det er bare ekstremt lydige lokalpolitikere som kan være tilfreds med å få 2/3 av det som var forutsatt.

Byrådet har beregna utgiftene til nye lærebøker som følge av reformen til 22 mill kr. I følge skolesjefen blir kostnadene nesten dobbelt så høye ca 41 mill. bare for 2., 5. og 8. klasse som skal begynne med ny læreplan. Staten dekker 4,78 mill, dvs vel 10% av kostnadene i følge skolesjefen, 21 % i følge byrådet. Manglende kompensasjon for utgifter til nye skolebøker er begrunnet med at kommunen kan benytte "innsparte midler" i årene før reformen.

Oslo vil heller ikke få tilstrekkelig dekning av utgiftene til

skoleskyss. 6-åringene vil ha krav på gratis skoleskyss hvis de boe mer enn 2 km fra skolen. Skyssgrensa for de andre elevene er 4 km.

Staten skylder Oslo:

* 260 mill til bygging av nye skolelokaler for 6-åringene

* 36 mill kr til lærebøker til 1., 2., 5. og 8.klasse som skal begynne med nye læreplaner

I stortingsdebatten om 6-åringer i skolen juni 93 sa daværende statsminister Gro Harlem Brundtland: “..hvis vi hadde hatt enda flere milliarder som vi bare kunne plassere ut på alle de områdene hvor vi svært gjerne ville ha enda bedre kvalitet og enda bedre innhold, hadde vi gjort det.”

Overskuddet i oljefondet 1997 blir 43 milliarder, men nå sier Regjeringa at oljefondet må spares til framtidige generasjoner. RV sier: Bruk noe av milliardoverskuddet på barna. Barna er framtida!

Full kompensasjon med julekors.

Det var aldri meningen at staten skulle betale alle merutgiftene. Erfaringene fra store reformer tidligere viser at det ikke er noe nytt at kommunene blir sittende med Svarteper. For reform 97 var dette planlagt allerede i utgangspunktet. I regjeringas langtidsprogram for perioden 1994 -97 heter det:

“Det legges til grunn at besparelser gjennom fornyingsarbeid og omdisponeringer *innenfor rammen av bevilgningen til skoleverket og barnehagene*, skal inngå som en del av finansieringen.....” (RVs utheving)

Arbeiderpartiets stortingsrepresentanter med Oslo-represen-

tanten Marit Nybakk i spissen har iherdig benektet at en del av reformen må finansieres ved innsparinger i skolen. Men byrådet i Oslo har faktisk skjønt og akseptert meldinga fra langtidsprogrammet. I 1997-budsjettet skriver byrådet:

“Det er ikke grunn til å forvente at økte overføringer fra staten eller kommunens øvrige inntekter alene er nok til å møte alle de store utfordringer man står overfor på skolesektoren. Derfor må arbeidet med å utvikle strategier for bedre ressursbruk og økt produktivitet videreføres, samtidig som det legges opp til mer fleksibel bruk av skolens lokaler og øvrige ressurser.”

“Bedre ressursbruk og økt produktivitet” betyr sparekniv og budsjettkutt. Det går klart fram av byrådets forslag til skolebudsjett.

Skolebudsjettet 1997:

Reform på barnas bekostning

Byrådet foreslår 22,7 mill kr mindre til Reform 97 enn det skolesjefen mener det blir behov for

Mange 6- og 7-åringer får ikke gå på bostedsskolen sin. Alle 1., 2. og 8.klasser skal settes opp med maksimalt elevtall. Byrådet bryr seg lite om at små barn bør få gå på skole i nærmiljøet. I stedet gjør de et enkelt regnestykke. De tar antallet 6-åringer for byen som helhet, deler på 26 og kommer fram til at antall førsteklasse skal være 215. Det betyr at mange av de små skolestarterne vil bli sendt til andre skoler i bydelen eller til en annen bydel innenfor sonen. Foreldrene vil ikke få beskjed om barna får plass på bostedsskolen før i mai 97. Rektorene mener at det trengs minst 456 klasser for 6- og 7-åringer. Byrådet setter av penger til å opprette 430 klasser.

Ikke nok penger til undervisning og læremidler.

Skolebudsjettene bygger på såkalte plantall, dvs et gjennomsnitt av hvor mange elever og klasser det vil være i Osloskolen vårhalvåret 1997 og høsthalvåret 1997. Plantallene brukes til å beregne hvor mange undervisningstimer som trengs og hvor mye som må settes av til læremidler. Byrådets budsjettforslag forutsetter et plantall på 39.740 elever i grunnskolen i 1997. Skolesjefens tall er 40.833.

Årsaken til forskjellen på mer enn tusen barn er at byrådet bruker de såkalte "rådhusprognosene", mens skolesjefen bygger på det faktiske antallet barn som er i skolen nå. Tusen levende, virkelige barn ble ikke regnet med da budsjettet ble satt opp, fordi byrådet ikke "fant" dem i prognosene sine. Fordi ressursene beregnes pr elev, blir resultatet at det blir mindre penger til undervisningstimer, skolebøker, kladdebøker, sløydmateriell og andre læremidler for alle elever i Osloskolen.

Byrådets budsjettforslag dekker bare drøyt halvparten av utgiftene til innkjøp av nye lærebøker til elevene som skal starte opp med ny læreplan (2., 5. og 8. trinn). Skolesjefen mener at utgiftene blir ca 3000 kr pr. elev. Byrådet setter av 1600 kr.

Ingen økning til t-timer og spesialklasser til tross for at elevtallet og behovet øker kraftig. Skolesjefen fastslår at det ikke vil bli mulig å gi elever med store spesial-pedagogiske behov den undervisningen de har rett til etter grunnskoleloven. Det dreier seg bl.a. om elever med autisme, psykisk utviklingshemmede, blinde og døve elever som går på vanlig skole og elever med store lærevansker. Manglende ressurser til teknisk utstyr som spesialstoler og senger fører til uverdige forhold.

Alt for snaut budsjett til spesialskolene

Det blir flere elever med store spesialpedagogiske behov, men ressursene øker ikke i takt med elevtallet. Byrådet vil legge ned Sedsvoll skole og budsjetttramma vil tvinge fram reduksjon av antall plasser på Brusetskollen skole. Disse to skolene har elever med store sosiale, emosjonelle og psykiske vansker. Det er også satt av alt for lite penger til hørselhemmede førskolebarn.

Ingen styrking av PP-tjenesten til tross for sterk elevøkning

Alle elever som trenger spesialpedagogisk hjelp må utredes av PP-tjenesten først. Når det er for lite kapasitet i PP-tjenesten danner det seg en flaskehals som fører til at mange elever må vente alt for lenge på nødvendig støtteundervisning.

Budsjettet til heldagsskolen i indre by øst sprekker

Det er ikke satt av nok penger til å gi 80% av 6 - 9 åringerne et tilbud som byrådet lover. Selv med en betydelig reduksjon i bemanningen vil det være for lite penger på budsjettet.

Ikke penger til å holde skolen ren

Astmatikere og allegikere går enda tyngre tider i møte i klasserom som ikke er skikkelig rengjort. Skolesjefen sier at det mangler 11 millioner på budsjettet. Det blir umulig å foreta hovedrenhold i 1997.

Ingen kompensasjon for økte strømpriser på anslagsvis 20 mill kr.

Merutgifter til strøm

Merutgiftene til strøm må dekkes inn fra andre områder i budsjettet. Skolene kan bli nødt til å "velge" mellom normal romtemperatur og nye lærebøker. Det er også satt av mindre penger til ENØK-arbeid.

Alt for lite til etterutdanning for lærerne

Lærerlaget mener at Reform 97 bare blir en papirreform hvis lærerne ikke får nødvendig etterutdanning for å undervise etter nye læreplaner.

Investeringsbudsjettet.

Her mangler det en milliard. Byrådet kaller det storsatsing. Byrådet har lansert byggebudsjettet for 1997 som en storsatsing på skole. Det er foreslått 678,5 mill til byggeprosjekter i grunnskolen i 1997. Problemet er at behovene er så mye større. Skolesjefen har beregnet kostnadene for å dekke nødvendig utbygging med nøktern standard til 1,6 milliarder kr i 1997. Det mangler altså nærmere en milliard kr på byrådets budsjettforslag! Én milliard er et stort beløp men ikke mer enn summen av det Regjeringa tar fra Oslo kommune i statsbudsjettet for 1997: 750 mill i redusert skattøre og 260 mill i manglende kompensasjon for lokaler til 6-åringene.

Skolesjefen har følgende kommentar til byrådets såkalte storsatsing:

“Med byrådets foreslåtte investeringsramme vil det være langt igjen til intensjonene som forutsatt i Reform 97 og grunnskolelovens krav om tilpasset opplæring, kan nås.”

(Sitatet er hentet fra skolesjefens konsekvensanalyse av byrådets budsjettforslag).

34 skoler nullet ut av budsjett og økonomiplan.

34 skoler nullet ut både av budsjett 97 og av økonomiplan fram til år 2000. I skolebehovsplanene er det forutsatt betydelig nybygging og utbygging. Men vedtakene om skolestruktur og utbygging er gjort med et klart forbehold: “Kostnadsrammene for investeringsprosjektene må tilpasses innenfor den til enhver

tid gjeldende økonomiplan.” Dette betyr at skoler som ikke er med på budsjett og økonomiplan ikke vil bli bygd ut selv om det er forutsatt i skolebehovsplanen. 34 skoler som sto på økonomiplanen i fjor er kontant strøket fra årets budsjett og økonomiplan. 28 av dem er østkantskoler. Dette er de 34 skolene: Nordtvet, Rødtvet, Groruddalen, Grorud, Apalløkka, Veitvet, Ellingsrudåsen, Furuset, Gran, Høybråten, Haugen, Haugenstua, Vestli, Lambertseter, Bøler, Nøkle vann, Rustad, Abildsø, Høyenhall, Oppsal, Østensjø, Tveita, Lofsrud, Hauketo, Toppåsen, Vålerenga, Kampen, Hasle, Bolteløkka, Tåsen, Grindbakken, Bjørnsletta, Sørkedalen og Øraker

I 1996 var det forutsatt at det skulle bevilges nærmere 300 mill kr. til disse skolene over en 4-årsperiode. I år slår byrådet fast at det ikke blir noen bevilgninger på denne sida av tusenårsskiftet. Det gjelder f.eks. Groruddalen skole som bystyret har vedtatt å gjenåpne.

I tillegg kommer 10 skoler som verken sto på budsjett eller økonomiplan i fjor eller har kommet med på budsjettet i år, men som i følge skolesjefen trenger utbygging. Dette gjelder: Lindenberg, Majorstua, Maridalen, Mortensrud, Nordstrand, Ruseløkka, Tiurleiken, Tøyen, Årvoll og Grünerløkka.

Redusert utbygging og brakker

Hva med skolene som har vunnet i konkurransen om å komme med på budsjettet? De aller fleste av disse skolene har fått utbyggingsplanene sine kraftig barbert av sparekniven. Årsaken er at byggekostnadene blir mye høyere enn tidligere beregnet. Av de 34 skolene som står på 97-budsjettet mener skolesjefen at 11 av dem har fått altfor lite penger til å gjennomføre nødvendig utbygging. Dette gjelder: Hallagerbakken, Lilleaker, Ljan, Lysejordet, Vinderen, Prinsdal, Svartjern, Bryn, Munkerud, Nedre

Bekkelaget og Klemetsrud.

I tillegg kommer skoler som trenger utbygging, men som stort sett blir avspist med midlertidige brakkeløsninger. Dette gjelder bl.a.: Ekeberg, Bekkelaget, Voksen, Lakkegata og Korsvoll.

Hovedverneombudet for Osloskolen har gitt følgende karakteristikkk av den utbygginga som foregår nå: "Anleggene skal være billigst mulig og med minst mulig areal. Skoler som er ferdig tegnet, må tegnes om for å tilpasses minstestandardnivå. Kostnadene skal ned via en kvalitativ senkning av bygningsstandarden. Løsningene blir billigere, men med langt høyere kostnader til drift og vedlikehold. I stedet for pusset murstein som varer i 100 år, bygges en plankevegg som trenger jevnlig beising, men som ikke vil bli beiset." (OsloKontakten 3/96)

De som ikke får penger nå, må stå!

I følge økonomiplanen er 1997 det siste året med ekstrasatsing på investeringsbudsjettet for skolen. Planlagte rammer for 1998 og 1999 er betydelig lavere og i år 2000 vil investeringsbudsjettet være nede i ca 170 millioner. Det tilsvarer det "normal"-nivået vi har hatt i Osloskolen til nå, og som er en av årsakene til at krisa har blitt så akutt. I klartekst betyr det at skoler som ikke får uttelling på budsjettet og økonomiplanen i år, må regne med stadig trangere forhold i mange år framover, sannsynligvis helt til elevtallet begynner å gå langsomt ned igjen. I følge prognosene blir ikke det før i år 2005.

Spesialundervisning på trappeavsatsene?

"Kapasiteten for spesialklasser vil ikke bli tilstrekkelig", sier skolesjefen. Og det er forsåvidt ikke overraskende for disse klassene er ikke en gang regnet med i skolebehovsplanene. Det dreier seg om mottaksklasser for elever som ikke kan noe norsk,

klasser for dyslektikere, barn med sosiale og emosjonelle problemer og barn med store lærevansker. Dette er barn som har spesielt behov for ro og trygge rammer rundt undervisninga. Allerede i dag må mange av disse klassene ta til takke med å finne seg en ledig krok i skolebygningen. På Korsvoll skole har de tatt i bruk trappeavsatsene til spesialundervisning.

Bakerst i køen

Utbygging av personalrom og arbeidsrom for lærere står aller bakerst i køen av investeringsbehov. Ingenting er satt av til dette formålet i økonomiplanen fram til og med år 2000. Hvis lærerne skal vente til alle klasserom er bygd ut, må de sannsynligvis jobbe under kummerlige forhold i mer enn 10 år. Når lærerne ikke får plass til forberedelsesarbeid, samordning og planlegging, vil det gå ut over kvaliteten på undervisninga.

Arbeidet med brannsikring stopper opp

I konsekvensanalysen sier skolesjefen: "Byrådetts forslag til budsjett 1997 medfører at det ikke blir mulig å gjennomføre brannsikringen av grunnskolene i Oslo innenfor den aller siste fristen som er satt i forskrift om brannforebyggende tiltak og brannsyn (31.12.97)."

SFO -sitt stille på pulten din - lek.

Fra høsten 1997 er det fire klassetrinn som skal ha tilbud om SFO. Når bystyret har behandlet skolebehovsplanene har de også godtatt byrådetts forslag til arealnormer. For SFO er dette ganske dramatisk. Det skal legges til grunn et behov på totalt 60 - 100m² pr. skole. Dette betyr at på en skole med 2 paralleller, med elever fra opptil 8 klasser skal det være maks 60m² til SFO-lokaler. Dette gir omlag 0,4m² lekeareal pr. barn. Og da er ikke rommet møblert, så i realiteten blir det enda mindre.

SFO er ikke noen lovfestet rettighet og må vike plass for klasserommene. Resultatet er at mange skoler må benytte klasserommet til SFO, klasserom som flere skoleklasser allerede må dele på grunn av for få undervisningsrom. Klasserom med pulter, kateter og elevenes arbeider og ting skal også gi plass til lekelystne og energiske unger. Skolene må også regne med å ta i bruk lokaler som gymsal, spesialrom, matsaler o.l. til SFO. Dette er hva byrådet kaller en fleksibel bruk av skolens lokaler. Ikke nok med at skoletimene blir preget av -sitt stille på pulten din- pedagogikk, fritidsdelen blir -sitt stille på pulten din- lek. Det blir med andre ord rein oppbevaring.

Hva med 8 og 9-åringene?

Pr. 31. august 1996: 8714 hadde et tilbud og 176 på venteliste. Byrådet legger opp til en dekning på 60%, mens skolesjefen anbefaler 60% dekning for 3. og 4. klasse og 80% dekning for 1. og 2. klasse. Da vil 14 900 elever ha behov for plass når det høsten 1997 kommer 5500 6-åringer inn i Oslo skolen og øker behovet for SFO tilsvarende. Det betyr at antall plasser i SFO må øke med flere tusen. Byrådet har sagt at de minste barna skal prioriteres, resultatet kan derfor bli at 8 og 9 åringene (3. og 4. klasse) står uten et tilbud i SFO. Eller at tilbudet i SFO blir så dårlig at mange ser seg nødt til å finne andre løsninger. Det er dyrt å betale 1000 kroner i måneden for et tilbud ungene ikke vil være i. I stortingsmelding 40 uttalte regjeringen: -Den videre utviklingen av skolefritidsordningen må spesielt legge til rette for lek, spontanitet og virksomheter som stimulerer barns kreativitet og utvikling av selvstendighet. Satser politikerne i Oslo på at tilbudet skal bli så dårlig at etterspørselen går ned. Det er også en måte å fjerne køer på.

I mai 1992 vedtok bystyret i Oslo å legge ansvaret for skolefritidsordningen til bydelene. Denne ordninga skulle evalueres etter et år, blant annet for å kartlegge hvilke barn som ikke benyttet seg av tilbudet og hvorfor. Bystyret venter fortsatt, mer enn 4 år senere, på evalueringen. Slik det er i dag, avventer alle evalueringen av SFO og om ansvaret for SFO skal legges til skolesjefen eller bydelen. Mange tror ansvaret vil bli lagt til skolesjefen, bydelene er derfor avventende i forhold til utbygging.

RVs krav : minimum 3 kvadratmeter pr. barn i skolefritidsordninga.

Det er flere barn enn byrådet klarer å telle!

Da skolebehovsplanene ble behandlet, lurte vi i RVs bystyregruppe ofte på om byrådet forholdt seg til samme virkelighet som foreldre og lærere. I mange bydeler meldte byrådet om rikelig med plass mens skolene og lokalmiljøet skildret en virkelighet hvor det var trangt om plassen og behov for omfattende utbygging av skolene.

Det finnes en enkel og vanntett test for å sjekke om prognoser er holdbare, nemlig å sammenlikne dem med sånn det virkelig ble. RV har sammenliknet skolebehovsplanenes prognoser for 1996 med det faktiske elev- og klassetallet pr. 1.9. 1996. Vi kom fram til følgende resultat:

	Prognose1996	faktiske tall 19.96
Antall klasser	1401	1594
Antall førsteklasser	209	230
Antall elever totalt	37.300	37.828

Spriket mellom prognoser og virkelighet er aller størst for antall klasser. Det kommer av at byrådet forutsetter at alle klasser på barnetrinnet skal ha 26 elever. Men virkeligheten ser ikke sånn ut. Det gjennomsnittlige elevtallet pr. klasse på barnetrinnet dette skoleåret er 23,01. Det kommer av at ungene ikke fordeler seg jevnt matematisk innafor årskull og bydeler sånn som byrådet forutsetter. De fødes rett og slett ikke i nette pakker på 26 sånn som byrådet vil at det skal være. Hvis byrådets klasseprognoser skal stemme, betyr det at en må bryte opp eksisterende klasser og slå dem sammen til færre og større klasser.

Prognosene bommer mest på østkanten

RVs bystyregruppe sammenlignet også prognosene med de faktiske tallene for hver enkelt bydel. Da fant vi ut at feilene i prognosematerialet var skeivt geografisk fordelt. Prognosene bommet mest for østkantbydelene og aller mest for de eldste drabantbyområdene på østkanten, Groruddalen og Østensjøbyen. For de dyre villaområdene i ytre vest stemte prognosene stort sett bra eller lå i overkant av de faktiske tallene. .

Grorud bydel - et eksempel:

I skolebehovsplanen for Grorud bydel konkluderte byrådet med at bydelen ville ha god kapasitet på barnetrinnet i de nærmeste årene. Men alle grunnlagstall i skolebehovsplanen var feil. Det framgår av oversikten nedenfor.

Grorud Bydel

<u>Grunnskoleklasser -96</u>	Prognose: 33	Faktisk tall 1.9.96: 59
<u>1.klassinger høsten -96</u>	Prognose: 167	Faktisk tall 1.9.96: 227

<u>1. og 2. klassinger -97</u>	Prognose:	innskrevet:
	172 + 177 = 349	195 + 241 = 436

Totalt elevtall i grunnskolen 1996:

Prognose:	Faktisk tall 1.9.96:
1179	1404

Totalt elevtall i grunnskolen 1997:

Prognose:	1399
Anslag på grunnlag av nåv. elevtall og innskrevne elever:	1724

Merk at det faktiske elevtallet for 1996 allerede ligger høyere enn prognosen for 1997.

Alvorlige konsekvenser

Feilene i prognosene får alvorlige konsekvenser for utbyggingsplanene og investeringsbudsjettet. Skolesjefen foreslo totalt 101,7 mill til utbygging av skolene i Grorud bydel, herav 66,3 mill på 97 budsjettet. I tillegg kommer gjenåpning av Groruddalen skole som i fjorårets økonomiplan var anslått til å koste 23,8 mill. Byrådet har strøket alle utbyggingsprosjekter i Grorud bydel både fra budsjett 97 og fra økonomiplanen fram til og med år 2000. I stedet skal Grorudskolene være med å dele en samlepott på 50 mill til oppsetting av brakker. Denne samlepotten skal fordeles på tilsammen 24 skoler.

Grorud bydel er bare ett eksempel. RV har også gjennomgått tallene i nabobydelene Romsås, Stovner og Bjerkes, samt i Manglerud og Bøler bydel og funnet den samme klare tendensen til at både elevtall og klasses tall er grovt understipulert i skolebehovsplanen. Vi tror at dette vil gjelde de aller fleste bydeler i Oslo.

Planene rakner. Hva gjør bystyret og byrådet?

RVs gjennomgang av prognosematerialet og eksempelet fra Grorud bydel viser at alle vedtakene i skolebehovsplanene er fattet på feilaktig grunnlag. Prognosene må gjennomgås på nytt og det må lages nye utbyggingsplaner.

RV har informert samtlige partier om de feilene vi har funnet i prognosematerialet. Vi tok særskilt kontakt med Høyres bystyregruppe og tilbød oss å gjennomgå materialet nærmere. Høyre avslo. Vi tok kontakt med SV for å klage vedtaket om Grorud bydel inn for departementet på grunn av feilaktig saksframstilling. Det trengs tre bystyreprerentanter for å legge fram en slik klage. RV har bare én representant. SV avslo.

RV har gjentatte ganger krevd at prognosene blir justert etter faktisk elev- og klassetall og gjennomgått for å finne feilkildene. Byrådet har hver gang, seinest i notat til RV av 23.10.96, avvist kravet og sagt at det ikke er noe som tyder på at det er nødvendig. Nå har vi underhånden fått opplyst at det er igangsatt arbeid med nykjøring av prognosene. Men de justerte prognosene vil ikke foreligge før årsskiftet, altså etter at budsjettet er vedtatt. Det vil si at løpet er kjørt for skolene i Grorud bydel og for de mange andre skolene som er strøket fra investeringsbudsjettet fordi byrådet bygger på feilaktige elev- og klassetall.

Utsett reformen til skolen er 6-åringsmoden

RV reiste kravet om utsettelse av Reform 97 allerede høsten 95. Etterhvert har vi fått følge av fire andre partier i bystyret: Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og SV. Men fem partier som krever utsettelse er ikke nok. Høyre sammen med Arbeiderpartiet utgjør et flertall som går inn for at reformen skal gjennomføres uansett hvordan forholda blir.

Ansvarsfraskrivelse fra Høyre

De sterke og aktive foreldreprotestene har gitt Høyre et behov for å prøve å fraskrive seg ansvaret for krisesituasjonen. Høyres bystyremedlemmer har uttrykt mye tvil og skepsis til gjennomføringa av reformen. Men i praksis er Høyre Arbeiderpartiets beste og eneste støttespiller for å presse Reform 97 gjennom før Osloskolen er klar til å ta i mot de nye elevene. Oslo Høyre, lokalt og sentralt, bør få klar beskjed om at det er nytteløst å løpe fra ansvaret så lenge de stemmer for byrådets gjennomføringsplaner. Massive foreldreprotester kan bidra til at Høyre snur, og at det dermed blir flertall i bystyret for å utsette reformen.

Hovedargumentet mot utsettelse er at Oslo ikke vil få dispensasjon fra utdanningsdepartementet. Det er riktig at departementet har kastet en livbøye til skolebyråden med å uttale seg negativt til å gi dispensasjon. Men Oslobenken på Stortinget har gitt en tydelig åpning for at det er mulig å revurdere standpunktet hvis det viser seg at forholda blir uholdbare. Vi er sikre på at stortingsflertallet ikke vil presse gjennom reformstart i 97 hvis et bystyreflertall i Oslo står fast på at det ikke er mulig å gjennomføre reformen på forsvarlig vis.

Byrådet: Reformen er forsvarlig

Skolebyråd Utvik har sagt at byrådet ikke ville ha gjennomført reformen hvis de hadde ment at forholdene var uforsvarlige. RV spør: Hvor går byrådets smertegrense og hvem skal avgjøre hva som er forsvarlig? Vi mener at de rette til å avgjøre hva som er forsvarlig eller ikke er de som må leve med kriseforholda, lærere, elever og foreldre. Bystyrets medlemmer har heller ikke fått noen oversikt over alle krise- og nødløsninger som vil bli tatt i bruk og hvor lenge de vil vare. Byrådet mener tydeligvis at de har enerett på å definere hva som er forsvarlige forhold for skolebarn.

RV holder fast ved kravet om utsettelse samtidig som vi slåss for at det skal bygges flere og bedre skoler. Selv om reformen blir utsatt, må det bygges skoler i rekordtempo i Oslo.

RVs forslag til budsjettet:

Gjennomføring av Reform 97 utsettes inntil kommunen kan garantere:

- ★ Tilstrekkelige lokaler til undervisning og lek
- ★ Nok plasser og tilstrekkelige lokaler i skolefritidsordningene
- ★ Tilrettelagte skolegårder for de minste elevene
- ★ Trygge skoleveier
- ★ Lærere som har fått god opplæring i småskolepedagogikk og nye læreplaner

Tokerud skole - sammen er vi sterke.

November 1994

Ekstraordinært møte i Bus arbeidsutvalg, hvor barnehagesjefen informerte om at han ville ha Tokerud som barneskole. Som konsekvens av dette måtte da Rommen bli en gigantisk ungdomsskole.

Mars 1995

Det hele startet med en reportasje i Akers Avis fra RVs representant i BU. Hun ønsket å vekke foreldrene på Tokerud/Vestli, men veldig lite skjedde.

April

Stort foreldremøte på Vestli barneskole. Foreldrene ble blant annet informert om hva som var i ferd med å skje med

lokalmiljøet. Leder av FAU ved Vestli anmodet foreldrene om å sloss for å bevare Tokerud som ungdomsskole. Noen dager senere ble det nedsatt en arbeidsgruppe bestående av foreldre fra Tokerud, Vestli og en lærer. Arbeidsgruppen begynte å jobbe med å ringe og oppsøke de involverte partene så som politiske partier, administrasjonssjefen, barnehagesjefen osv. De arrangerte et stort åpent møte dagen før saken skulle opp i BU. Elevene fra Tokerud og Vestli stillte med parolene "La Tokerud Leve" og "Nei Til Stor Ungdomsskole". Skolens aula var overfylt.

Dagen etterpå vant vi i BU. Det ble 7 mot 6 stemmer. (De som stemte mot var 4 fra arbeiderpartiet, 1 fra Frp som snudde på møtet og 1 Kr.f'er som stemte mot resten av gruppa si.) Vi begynte å øyne et håp om at Tokerud skulle bestå.

September

Gro Balas, daværende byråd for barn og utdanning lovet saken rask behandling. Vi hadde en del telefoner og møter med representanter i Rådhuset, blant annet med kommunaldirektøren, byråden og ulike politiske partier. Nytt valg gjorde at saken ble utsatt. BU-vedtaket fra mai -95 ble formulert slik at det så ut som om mindretallet hadde vunnet. Alle partiene i BU minus Ap forlangte at formuleringa skulle gjøres om. Saken ble trenert i Rådhuset. Vi slappet litt av. Oppladningen mot byrådet startet i mars/april 1996.

Underskriftskampanje

Før dette hadde vi endel avisinnlegg i Akers Avis, og en underskriftskampanje som samlet over 1 000 underskrifter i en periode da det var skolefri og mange var bortreist. Byrådet gikk inn for å beholde skolestrukturen slik den var. Vi rettet trykket mot kulturkomiteen., både medlemmer og varamed-

lemmer. Alle fikk et hefte om saken, og vi overleverte saks- gangen til dem personlig. Vi hadde mange møter med medlemmene i kulturkomiteen, og arbeidsgruppa hadde møter med alle gruppeøderne på Rådhuset. Hvor mange telefonsamtaler har vi ingen oversikt over.

Kulturkomiteens vedtak var negativt. Vi tapte med 9 mot 3 stemmer, + at det var 1 avholdende. Ap, Frp og Høyre stemte mot, mens SV og V var for å beholde skolestrukturen.

Innspurten!

Vi trodde slaget var tapt, men nei. Så lenge bystyret ikke hadde hatt møte og gjort endelig vedtak måtte vi stå på. Vi hadde bare 13 dager igjen til møtet i bystyret. Vi ringte politikere i kulturkomiteen hjemme og på jobb, vi oppsøkte dem og ga dem heftet vårt på nytt. De begynte tildels å bli på fornavn med oss. Vi hadde enda flere møter. Hvis vi kunne klare å snu H eller Frp trodde vi slaget var vunnet. Det skulle være nytt møte i kulturkomiteen rett før bystyremøtet. Vedtaket i det siste komitemøtet gikk inn for å bevare skolestrukturen. Frp snudde! Siste slaget sto i bystyret 16. oktober. Kvart over fire møtte 150 elever, foreldre og lærere fra Tokerud/Vestli i Borggården med parola "La Tokerud Leve". Vestli skolekorps spilte. Etterpå satt vi på galleriet i over tre timer og ventet. Ca. kl. 20.10 kunne vi juble etter nesten 2 års kamp.

Vi ønsker å takke: foreldre, lærere, elever, tidligere, elever, helsesøster på Tokerud, FAU ved Tokerud, Vestli og Rommen skole. I tillegg vil vi takke de fleste instansene i Stovner bydel og Akers Avis.

Sammen er vi sterke!

Side 26

Kampen i Oslo - legg press på politikere

I Oslo har foreldre ved flere skoler gått sammen og dannet lokale aksjonskomiteer, dette er viktig for å kunne stå sammen og øve press på politikere. Det kreves mye aktivitet og organisering av skoleinteresserte for å få politikere til å snu, bevilge mere penger eller for at saker skal bli behandlet på nytt.

I enkelte skolesoner har FAU-er samarbeidet om skolesaker. Noen har også jobbet gjennom Foreldreaksjonen Utsett reform 97. Ved flere skoler har foreldre til skolestarterne høsten 1997 (1. og 2. klasser) dannet egne aksjonsgrupper for å sikre at barna får gå på bostedsskolen og hindre at de blir brukt til å fylle opp ledige plasser ved andre skoler. Det er også viktig å jobbe i forhold til lokalpolitikere i bydelene for å få dem til å påvirke sine representanter i bystyret. Lærere og lærerorganisasjonenes representanter lokalt på skolen er også viktige alliansepartnere.

Klasseoppsett i mai - budsjettjustering i juni

Skolesjefen sier det ikke blir klart før i mai hvor mange klasser som opprettes ved den enkelte skole. Vi i RV tror at jo mere "bråk" og foreldreorganisering som er fram til da, jo større er sjansen for at alle elevene får gå på bostedsskolene.

Det er byrådet som omkring i mai bestemmer endelig hvor mange klasser som opprettes i Osloskolen fra høsten 1997. Dette er en sak som ikke behandles av bystyret. Det er derfor viktig å påvirke byrådet, spesielt skolebyråden i denne saken. Selv om byrådet oppretter klasser etter de rammer som er gitt

i budsjettet som er vedtatt av bystyret i desember, behandler bystyret i juni en sak om justering av inneværende års budsjett.

Budsjett -97 -vedtas 19. desember

Kultur og utdanningskomiteen har allerede avgitt sin innstilling til budsjettet, denne ligger nå til behandling i finanskomiteen. 20. november behandler finanskomiteen i bystyret budsjettet første gang. 4. desember kommer byrådet med sin salderingsinnstilling, slik at finanskomiteen avgir sin endelige innstilling 9. desember. Bystyret vedtar budsjettet for 1997 i sin helhet 19. desember. Det er derfor viktig å påvirke politikerne i denne perioden. Dette kan gjøres både ved å ta kontakt direkte med de enkelte partigruppene, be om møte med finanskomiteen, skrive leserinnlegg i aviser og få media til å skrive om skolesaker ellers. Ekstra viktig er det kanskje å jobbe overfor partiene sine skolepolitiske talskvinner/menn. Erfaringene fra skole-aksjonen på Tokerud har vist at det å ta personlig kontakt, å jobbe med "jungel telegrafene" er viktig.

Hva kan RV gjøre:

I denne bystyreperioden er det slik at bare Arbeiderpartiet, Høyre eller Fremskrittspartiet kan utgjøre et flertall i bystyret, det vil si at to av disse tre partiene må stemme for en sak for at den skal få flertall.

RV kan ikke utgjøre noe flertall i bystyret i denne perioden, men vi kan være foreldre og lærere sitt talerør i bystyret ved å fremme forslag og ta opp spørsmål i spørretimen eller stille spørsmål til byråden på andre måter.

RV kan gi ut informasjon om skolebudsjettet, det vil si saker som; skolesjefens konsekvensanalyse av budsjettet, oversikt

over de skoler skolesjefen betegner som kriseskoler, sammenligning og oversikt over byrådets prognoser for elevtall og faktiske tall ved skolestarten i høst. Vi vil prøve å hjelpe alle som kontakter oss med den informasjonene vi har, eller vi kan gi råd om hvor dere kan henvende dere og hvilke dokumenter som er offentlige og rettigheter dere har.

Viktige telefon nr.

Ordfører Per Ditlev Simonsen:	22 86 18 37
Bystyrets sekretariat/arkiv:	22 86 18 47
Byråd for barn og utdanning:	22 86 16 64
Kommunaldirektør for skolesaker, Lasse Johannessen:	22 86 16 25
Finanskomiteen:	22 86 16 28
Finanskomiteens leder, Bård Folke Fredriksen:	22 86 18 86
Finanskomiteens nestleder: Ann-Marit Sæbønes:	22 86 15 81
Kultur og utdanningskomiteen:	22 86 14 77
Leder, Britt Hildeng:	22 86 19 10
Nestleder, Einar Lonstad:	22 86 18 98
Arbeiderpartiet, gruppeleder Britt Hildeng:	22 86 19 10
Fremskrittspartiet, gruppeleder Sverre Kristiansen:	22 86 19 02
Høyre, gruppeleder Leif Nybø:	22 86 18 87

Kristelig Folkeparti,
gruppeleder: Ann Kathrine Tornås 22 86 16 97
SV, gruppeleder Kari Pahle: 22 86 19 14
Venstre,
gruppeleder Odd Einar Dørum: 22 86 19 95
RV, gruppeleder Berit Jagmann: 22 86 19 21

Alle i Rådhuset har adresse: Rådhuset, 0037 Oslo

Norsk Lærerlag, avd. Oslo: 22 04 60 30
Lærerforbundet, avd. Oslo: 22 46 49 45

Kontaktpersoner Foreldreaksjonen Utsett reform 97 i Oslo:
Bjørnhild Stokvik: 22 26 85 53
Atle Klungrehaug: 22 68 02 05
Tor Høie: 22 29 49 77

Utdrag fra "Reglement for bystyret"

§ 16. Mottagelse av deputasjoner

Utsendinger fra foreninger, grupper o.l. som ønsker å fremføre muntlig fremstilling av en sak som står på bystyrets saksliste og som skal realitetsbehandles i møtet, skal melde dette skriftlig til bystyrets sekretariat senest mandagen i møteuken når møtedagen er onsdag. Ved andre møtedager forskyves fristen tilsvarende. Det bør samtidig leveres et kortfattelig skriftlig sammendrag om det utsendingene vil fremføre. Sekretariatet varsler bystyrets partigrupper om slike henvendelser. Gruppene utpeker hver en representant til et utvalg som mottar utsendingene normalt dagen før bystyrets møte.

Utvalgsformannen gir bystyret melding om det utsendingen har anført når den sak det gjelder kommer til behandling.

Utdrag fra "reglement for bystyrekomiteene".

Utsendinger fra foreninger, grupper o.l. som ønsker å fremføre synspunkter på en sak komiteen har til behandling skal henvende seg til komitesekretæren i god tid før det aktuelle møtet. Alle partigrupper informeres om tid og sted for mottakelse av deputasjonen. Skriftlig materiale fra deputasjonene omsendes partiene. Det protokolleres at deputasjonen er mottatt og om det finnes skriftlig materiale.

NB! Det viktigste er å jobbe ovenfor komiteen før de lager sin innstilling til bystyret. Partiene vil sjelden endre standpunkt etter endt komitebehandling.

RVs Stortingsgruppe
0026 Stortinget
tlf. 22 31 33 21
fax. 22 31 38 48

RVs bystyregruppe
Rådhuset
0037 Oslo
tlf. 22 86 19 21
fax. 22 86 19 61

RV i Oslo
Osterhausgt. 27
0183 Oslo
tlf. 22 98 90 50
fax. 22 98 90 55